

90 LET PROSTOVOLJNEGA GASILSKEGA DRUŠTVA TEHARJE

1921–2011

Teharje se posredno v pisnih virih omenjajo prvič že v 12. stoletju, ko so grofje Vovbrški poročali o sodnem uradu v tej vasi. Ime vasi naj bi izviralo iz nemške besede Teich (ribnik) in je povezano z dejavnostjo, ki se je na tem območju odvijala v času prvih omemb. Naši predniki – imenovani Tajherji – so na območjih današnje Blagovne in Proseniškega izsuševali močvirja, s tem pa pridobivali nove obdelovalne površine, ki so jim omogočale preživetje. Ime delavcev je tako postalo ime vasi, v kateri so Tajherji živeli in danes predstavlja predmestje tretjega največjega slovenskega mesta – Celja.

Teharska krajevna zgodovina je bogata in tesno povezana s Celjskimi grofi. Po legendi naj bi Ulrik II. zalezoval teharska dekleta, s čimer se niso strinjali teharski fantje, ki so se uprli in ga na enem od nočnih pohodov ujeli, pridržali ter ga želeli javno osramotiti. Ker Ulrik ni hotel omadeževati svojega imena, je Teharčanom ponudil odkupnino, a je ti niso sprejeli, dokler se niso dogovorili, da jih grof poplemeniti in jim iz svojega grba podeli dve zvezdi. S tem dejanjem so si Teharčani pridobili svobodo, ki jim jih po izumrtju Celjskih grofov še enkrat 25. maja 1537 potrdil nadvojvoda Ferdinand. V spomin na ta dan je 25. maj praznik Krajevne skupnosti Teharje.

Večino slovenskih vasi so sestavljale lesene hiše, pokrite s slamo ali s skodlami in obkrožene z mnogimi vnetljivimi materiali, ki so mnogokrat povzročili požare različnih razsežnosti. Pogosto so posamezne vasi zgorele do tal, pred požari pa niso bile imune niti Teharje. Obramba pred požarom in ohranitev premoženja je bila prepuščena prebivalstvu samemu, zato so razmere prebivalce prisilile, da so začeli razmišljati o organizirani obrambi pred požari. Na Teharjah so želje postale resničnost poleti 1921, ko je skupina vaščanov ustanovila prostovoljno gasilsko društvo. Ustanovni odbor so sestavljali načelnik Zdravko Jančigaj in odborniki M. Stojan, J. Cajhen, I. Bucej, I. Toman, I. Jošt, I. Koštomaj, F. Dimec, Š. Stojan ter I. Vrečko. Pridružili so se še drugi, tako da je bilo na ustanovnem zboru prisotnih 24 članov. Na ustanovni občni zbor teharskega gasilskega društva je Gasilska župa Žalec poslala naslednje zastopnike, in sicer g. Gologranca, g. Sodina, g. Dečmana in g. Pušnika.

Novoustanovljeno društvo je pričelo zbirati sredstva za nabavo gasilske opreme in brizgalne. Občina Teharje je priskrbelo staro ročno brizgalno, ki pa je bila neprimerna za gašenje požarov. Člani so zato sprejeli sklep, da se nabavi nova ročna brizgalna Smekal-Praga, prav tako pa so pričeli razmišljati o ustreznem prostoru za gasilski dom, saj prostor v stari občinski hiši, ki so ga uporabljali za shrambo, za to ni bil primeren. Leta 1928 je Občina Teharje odkupila od g. Osvaldiča hišo, v kateri ima gasilsko društvo prostore še danes, in jo dodelila društvu. Leta 1931 je društvo nabavilo prvo motorno brizgalno Rosenbauer 600.

Med II. svetovno vojno je društvo vodil takratni teharski župan g. Lajtner. Društvena dejavnost je sicer v času vojne močno upadla, vendar ni povsem zamrla. Vojna je zahtevala žrtve tudi med teharskimi gasilci. Na domačem pragu sta bila ustreljena Franc in Karl Gorišek, neznanu kje pa Ivan Ribič.

Po letu 1945 so se zbrali člani, pregledali zapuščino in pričeli z novim poletom skrbeti za inventar ter opremo. Vodenje društva so prevzeli mlajši, in sicer I. Kamenšek, F. Renčelj, A. Obajdin, F. Žohar in A. Volmut. Društvo je v tem času napredovalo, saj je postalo bogatejše za prvi avto, stari vojaški sanitetni Chevrolet, ki so ga gasilci preuredili v moštveno vozilo s prikolico za motorno brizgalno in orodje. Člani so uspešno opravljali naloge, s katerimi so se

spopadli in so tako npr. ob poplavi leta 1954 rešili več ton pšenice in moke v Pocaјtovem mlinu, leta 1958 pa pomagali pri gašenju velikega požara v Stolarni. Razsežnosti požarov so pokazale, da je na Teharjah potrebno zagotoviti dodatno oskrbo z vodo, zato so gasilci zgradili dva požarna bazena na Teharjah in v Bukovžlaku.

Oblast si je gasilsko dejavnost na prehodu iz 50. v 60. leta razlagala drugače kot gasilci. To je bil vzrok, da so se morali teharski gasilci odpovedati novemu Fiatovemu gasilskemu vozilu, ki je bilo že nekaj dni v garaži, in tako ostali brez vozila. Šele leta 1965 je društvo zopet uspelo kupiti avto, in sicer star pekovski kombi, ki so ga člani takoj začeli uporabljati v intervencijah in ga sproti obnavljali ter preurejali v gasilsko orodno vozilo.

Ob 35-letnici društva so teharski gasilci prvič razvili društveni prapor. Slovesnost se je odvijala na šolskem dvorišču na Teharjah, nato pa je sledil svečan mimohod od osnovne šole do gasilskega doma. Tradicionalna gasilska veselica, ki mu je sledila, je bila na prostoru pred domom, kar za tiste čase ni bilo običajno, saj se je največ gasilskih veselic takrat in še nekaj let kasneje organiziralo na dvorišču pred gostilno Koželj v Bukovžlaku. V tem času je pristopilo v društvo več mladih članov rojenih med leti 1939–1943. Takrat so se začele razvijati tudi gasilsko-športne discipline, kar je kmalu obrodilo sadove, saj so desetine pričele prinašati pokale z občinskih, okrajnih in meddruštvenih tekmovanj. Mladi, med njimi so bile tudi članice, so se začeli udeleževati gasilsko-športnih tekmovanj in nastopati v gledaliških igrah znotraj društvene kulturne sekcije.

Nekoliko boljši finančni položaj v družbi je teharskim gasilcem omogočil, da smo v letih 1970–1971 nabavili sodobnejšo motorno brizgalno Rosenbauer 500 in orodno vozilo IMV 1600. Boj za opremo in adaptacijo doma pa ni bil edini boj, v katerega smo bili udeleženi teharski gasilci, saj smo gasili in reševali požarna območja v Trnovljah in na Ljubečni, ko je požigalec sejnal nesrečo ter se z zadnjim požigom preselil tudi na Teharje. Brez vozila smo se leta 1964 spopadli s požarom pri Mihelič, nesreča je zahtevala tudi našo pomoč pri Zdolšek in sodelovanje v gašenju velikega mestnega požara v Cankarjevi ulici v Celju, precej pa je bilo travniških in gozdnih požarov.

Tekla so leta, menjavale so se generacije, nič manj delovne in požrtvovalne. Prve korake so naredile pod budnim očesom starejših članov, ki so se organizirali v veteransko desetino. Ta je tekmovala po vsej domovini in bila pobudnik tradicionalnega veteranskega tekmovanja na Teharjah. Tekmovanja v gasilsko-športnih disciplinah so med člani priljubljena ves čas, o čemer pričajo številni nastopi, uspehi in razočaranja ter mnogi pokali in priznanja. V ta del gasilskega življenja so vključene vse generacije, od najmlajših do najstarejših. Imena mest, kot so Žalec, Maribor, Kranj, Štore, Varaždin (Hrvaška), Velenje, Feldbach (Avstrija), Rogaška Slatina, Komenda, Triben (Avstrija), Ribnica, Sinj (Hrvaška), Slovenske Konjice, Schladming (Avstrija), Novo mesto, Graz, Bunenbitel (Nemčija), Šoštanj, Črnomelj, Puconci, Koper so samo del tistih krajev, ki teharskim gasilcem obujajo spomine in v katere so gasilci ponesli ime kraja Teharje ter ga vedno častno zastopali.

Ob 60-letnici društva, ko je bilo gasilstvo na Slovenskem organizirano v požarne interesne skupnosti, se je društvo okrepilo s kombiniranim vozilom TAM 125 in motorno brizgalno Ziegler 8/8. V tej svetli dobi gasilstva smo leta 1985 zamenjali orodno vozilo za TAM 75. Prijateljske vezi med gasilci, ki jih ohranjamo še danes, so doprinesle, da je dobro ohranjeno orodno vozilo IMV 1600 za simbolično ceno kupilo društvo iz Gasilske zveze Metlika, Prostovoljno gasilsko društvo Grabovec. Prostovoljno gasilsko društvo Teharje je podpisalo

listine o sodelovanju s Prostovoljnim gasilskim društvom Grabrovec, Prostovoljnim gasilskim društvom Naklo in Prostovoljnim gasilskim društvom Velika Pirešica.

V letu 1988 je bilo na Teharjah organizirano prvo zdaj že tradicionalno meddruštveno tekmovanje starejših gasilk in gasilcev. Zameetek tekmovanja je organiziral pokojni Štefan Krumpak pri Mlinarjevem Janezu. S tem smo bili prvi organizatorji pokalnega tekmovanja starejših gasilk in gasilcev Gasilske zveze Slovenije. Meddruštveno tekmovanje ohranjamo še danes, za pokalno tekmovanje pa se zaradi prezahtevnih razpisnih pogojev leta 2010 nismo več prijavi.

Ob Gasilskem kongresu v Celju leta 1988 smo za predstavitev našega društva za goste in delegate kongresa, ki smo jih gostili na Teharjah, pripravili brošuro *Teharski gasilec*, ki ga od kongresa v Celju dalje izdajamo vsako leto in ga ob novem letu skupaj s koledarji raznosimo po našem požarnem območju. Brošura nam služi za seznanjanje krajanov z delom društva v preteklem letu in s koristnimi napotki, kako ravnati ob požaru, poplavi ali kakšni drugi naravni nesreči. Leta 1988 je umrl tudi zadnji ustanovni člana društva. Ob njegovem pogrebu, ki je bil ravno na Florjanovo, je članstvo sklenilo, da bo vsako leto skupaj s sosednjimi društvi organiziralo sveto mašo v čast zavetnika gasilcev, sv. Florjana. Poleg Florjanove maše na Teharjah se vsako leto pridružimo Florjanovi maši v Svetlem Dolu, ki jo organizira Prostovoljno gasilsko društvo Svetina.

6. oktobra 1991 se je iztekla življenjska pot še eni gonilni sili našega društva po II. svetovni vojni, dolgoletnemu predsedniku društva in funkcionarju Gasilske zveze Celje, Ivanu Kamenšku. Anzek, kot smo ga imenovali tovariši, je društvo postavil na zdrave temelje, leta 1974 pa je bil imenovan za častnega predsednika Prostovoljnega gasilskega društva Teharje.

V zadnjih 25-tih letih je tudi v našem društvu šel razvoj naprej času primerno. Leta 1988 smo kupili terensko vozilo Lado Nivo, leta 1991 pa je bila prevzeta nova motorna brizgalna Ziegler Ultralight 8/8. Svečanosti prevzema in krsta motorne brizgalne sta se poleg predstavnikov Gasilske zveze Celje in Krajevne skupnosti Teharje udeležila tudi celjski opat g. Kolšek in teharski župnik g. Rozman. Slovesnost je dobila še poseben pomen, saj je bila ob tej priliki podpisana listina o sodelovanju in prijateljstvu med grabrovškim in teharskim gasilskim društvom.

S sodobno tehniko in kakovostno opremo je društvo uspešno sodelovalo pri gašenju in drugih nesrečah ne samo na območju svojega požarnega rajona, ampak še na območjih sosednjih občin, saj smo npr. sodelovali pri gašenju požara na Kmetijski šoli Šentjur, gozdnega požara nad Radečami, požara v Svetlem Dolu, požara na gospodarskem poslopju na Proseniškem, pri sanaciji s točo uničenih Slovenskih Konjic itd. Ob katastrofalnih poplavih v letih 1990 in 1998 smo člani z vso razpoložljivo tehniko črpali vodo in reševali v Bolnišnici Celje, na celjskem sodišču, Železarni Štore in mnogih kletih stanovanjskih hiš ter se aktivno vključili v sanacijo poplavljenih območij na Skalni kleti in Teharski cesti.

11. julija 1999 smo dočakali za to generacijo nekaj posebnega, in sicer novo mašo g. Mirana Sajovica, gasilca pionirja in mladince našega društva od leta 1977 do 1985. Ob prihodu v domačo vas smo s pomočjo prijateljskih in sosednjih društev pripravili v Slancah svečan sprejem z vodometom in mu izročili listino o častnem članstvu v našem društvu. V letu 1999 smo zamenjali orodno vozilo TAM 75 za sodobnejše in varnejše vozilo Mercedes Sprinter. Leta 2000 je bilo obnovljeno kombinirano vozilo TAM 125.

Tudi v novo tisočletje je društvo vstopilo z delavnostjo in zagnanostjo. Poleg vsakoletnih tekmovalnih uspehov sta leta 2000 ekipi članic A in starejših gasilcev nastopili na državnem tekmovanju v Mariboru. Leta 2001 smo ob praznovanju 80. obletnice pripravili taktično vajo, svečan mimohod in prevzeli nov društveni prapor s simboli gasilstva in zgodovine Teharij. Prapor krasi 25 trakov in 305 zlatih žebličkov.

Leto 2003 smo zaznamovali s skromno slovesnostjo ob 10. obletnici razvitja obujene teharske zastave, ki je 3. decembra 1993 zaplapolala pred krajevnim uradom. Večje število ur prostega časa je bilo porabljeno za obnovo fasade in ureditev garaže za novo moštveno vozilo Renault Traffic, ki smo ga v oktobru 2003 svečano predali svojemu namenu. V januarju 2003 smo sodelovali pri črpanju vode iz Savinje na Celjsko kočo. V tridnevni akciji je 15 članov opravilo 165 ur dela. Zopet lahko zapišemo, da so tekmovalne enote dosegle izredne uspehe na tekmovanju GZ Celje ter regijskem tekmovanju in da se enota starejših gasilcev konstantno uvršča na državna prvenstva.

Leta 2004 nam je kruta bolezen vzela spoštovanega člana Branka Sajovica, poklicnega in prostovoljnega gasilca z izrednim posluhom za pomoč in prijateljstvo.

Septembra 2007 je na celjskem območju neurje ponovno povzročilo gmotno škodo in veliko nevšečnosti. Naše enote so sodelovale pri reševanju dveh naplavljenih avtomobilov, črpanju vode in odstranjevanju podrtih dreves. Intervencija je trajala 3 dni, v njej je sodelovalo 23 operativcev in opravilo za 183 ur dela. Oktobra smo gasili stanovanjski objekt na Aljaževem hribu. V letu 2007 je bila zelo velik fizični in finančni zalogaj rekonstrukcija oz. poglobitev garaže gasilskega doma. Opravljena so bila zahtevna dela v garaži, položitev kanalizacije ter asfaltna preplastitev dvorišča. Za ta dela je bilo opravljeno preko 1120 delovnih ur.

V letu 2008 smo imeli operativni člani dosti dela, saj je zgorel osebni avto na parkirišču Fineksa, nato stanovanjska hiša v Smrečni ulici, udar strele je zanetil požar kozolca na Vrheh. Neurje je zahtevalo našo pomoč pri odstranjevanju dreves na več lokacijah, močno deževje pa pomoč v Zagradu in centru Celja. V tem letu je posegla življenjska usoda zopet v naše vrste. Nehalo je biti neumorno srce Alojza Obajdina, legende našega društva in učitelja mnogim rodovom.

Marca 2008 je bila po uspešnem razpisu podpisana tristranska pogodba o dobavi vozila GVC 16/25 Mercedes Atego. Začelo se je čakanje na prevzem, ki se je zaradi zapleta v tovarni Mercedes zelo podaljšalo. Dočakali smo dan, ko je bilo vozilo pripeljano v delavnico podjetja GNV, kjer je dobilo dokončni izgled in opremo. 14. julija 2009 je bilo vozilo prevzeto in pripeljano pred gasilski dom, kjer so ga sprejeli navdušeni člani društva. Še pred uradnim prevzemom smo bili na dveh intervencijah in vozilo se je res izkazalo kot pametna investicija. 29. avgusta 2009 smo ga slavnostno prevzeli in krstili s tipizacijsko oznako GVC 16/25. Slavnosti so prisostvovali podžupan Mestne občine Celje g. Stanislav Hren, predsednik Gasilske zveze Celje tov. Vinko Sentočnik, poveljnik Gasilske zveze Celje tov. Jani Ramšak, podpoveljnik celjske regije tov. Ivan Jezernik, župnika g. Jože Planinšek in g. Miha Herman ter delegacije pobratenih in sosednjih društev.

Poleti 2009 smo se srečali s člani pobratenih društev Bele krajine in bivše Gasilske zveze Celje na Grabrovcu. Uspešno smo organizirali kviz mladine Gasilske zveze Celje. Zaključili smo tudi dolgoletni postopek lastninjenja in pričeli z urejanjem dvorišča oziroma parkirišča. Z delom, tlakovanjem, smo nadaljevali v letu 2010 in ga tudi dokončali. To leto je bilo zopet v znamenju poplav na Celjskem. Pomagali smo v Gajih, Teharski cesti in Železarni Štore. Poleg

vsakoletnega prvenstva Gasilske zveze Celje, pokalnega tekmovanja, mladinskega kviza, orientacije so naši člani in mladina opravili veliko ur pri urejanju doma, predvsem pri zamenjavi oken in pleskanju prostorov. Zelo smo se trudili, da izpeljemo srečanje pobratenih društev Gasilske zveze Celje, Gasilske zveze Vojnik-Dobrna in Gasilske zveze Metlika. Slabo vreme ni vplivalo na prijetno razpoloženje, ob zaključku smo mislili že na naslednje srečanje. V mesecu novembru smo se odpravili na obisk v Belo krajino in skupaj z domačini pričakali novo moštveno gasilsko vozilo Renault Traffic Prostovoljnega gasilskega društva Grabrovec. Veselje je bilo obojestransko, zaključek pa v zidanicah naših prijateljev.

Vsa leta društvo deluje skladno z letnim delovnim načrtom. Izvajamo taktične vaje članstva, redno izobraževanje in opravljamo tečaje za različne specialnosti. V društvu verjamemo, da nas priprave na tekmovanja družijo in da hkrati z njimi vzdržujemo telesno in strokovno pripravljenost. Tako v povprečju v vseh kategorijah na leto izvedemo od 80 do 120 vaj. Vsakoletno opravilo so tudi urejanje prometa, redarske službe, požarne straže na prireditvah pri sv. Jožefu, na Štefanovo in spominski maši v Bukovžlaku. Upravni organi poskrbijo, da se članstvo tudi razvedri, tako vsako leto ob 1. maju zakurimo kres, za Martinovo obiščemo prijatelje na Grabrovcu. Po dolgem času smo si leta 2006 privoščili društveni izlet na Kras in Primorsko, leta 2009 pa na avstrijsko Koroško.

V društvu se zavedamo, da je potrebno posameznike za gasilstvo navduševati že od mladih nog, zato je mladim v društvu namenjeno posebno mesto. Da gradimo dobre temelje, kažejo uspehi naših pionirskih in mladinskih desetih na tekmovanjih, kvizu in orientacijskih pohodih, ki v obliki mnogih lovorik krasijo našo društveno učilnico. Vsakoletni mladinski občni zbor, pomoč pri raznih društvenih prireditvah, udeležbe na gasilsko-športnih tekmovanjih, orientacijskih pohodih in kvizih (v letih 2007, 2008 in 2010 tudi na državnem nivoju), pa tudi izleti za sprostitev so dokaz, kako zavzeto in strokovno je društveno delo z mladimi v našem gasilskem društvu.

Z dobrim gospodarjenjem prispevkov krajanov, finančne pomoči Krajevne skupnosti Teharje in Krajevne skupnosti Aljažev hrib, botrov, donatorjev ter razumevanjem Gasilske zveze Celje in Mestne občine Celje zaključujemo 90 let požrtvovalnega, predvsem pa prostovoljnega dela več rodov. Nekaj njihovih del ostane napisanih v zapisnikih sej odborov in občnih zborov, mnogo pa jih gre v pozabo. Vsako delo vodi pozitiven duh, ki ima le en cilj – pomagati v nesreči – marsikaj po opravljenem delu, mnoge požrtvovalne ure in včasih tudi neprijetne posledice, pa se pozabi. Največje spoznanje po tolikih letih je ugotovitev, da so vrednote društva povezane s tradicijo gasilstva na Slovenskem, humanostjo in z vsem tistim, kar označuje naše geslo: V službi ljudstva - Na pomoč!

VIDNEJŠI DOSEŽKI IN PRIZNANJA DRUŠTVA :

- ♦ 1. mesto člani; republiško tekmovanje v Kranju 1968;
- ♦ 1. mesto člani; republiško tekmovanje v Mariboru 1976;
- ♦ 2. mesto člani; republiško tekmovanje v Velenju 1983;
- ♦ 3. mesto st. gasilci; republiško tekmovanje v Ribnici 1987;
- ♦ 3. mesto st. gasilci; državno tekmovanje v Mariboru 2000;
- ♦ 1. mesto člani; mednarodno tekmovanje v Avstriji 1976, 1992;
- ♦ 1. mesto člani; memorial Jožeta Žunkoviča v Šoštanju 1996, 1997, 1998.

Društvo je tudi odlikovano z znakom OF, zlatim grbom Krajevne skupnosti Teharje in odlikovanjem II. stopnje Gasilske zveze Slovenije.

VODSTVO PGD TEHARJE OD LETA 1945 DALJE:

Predsedniki: Š. Luževič (1945) M. Lavrič (1946–1947), I. Kamenšek (1948–1959, 1965–1966, 1969–1974), A. Volmut (1960–1964), F. Žohar (1967–1968), B. Amon (1994–1998), I. Senica (1974–1994, 1999–).

Poveljniki : F. Renčelj (1946–1956), A. Obajdin (1957–1961, 1965–1979), V. Kresnik (1962–1963), A. Kostrevec (1980–1984, 1990–1994), B. Amon (1985–1989), J. Hrvatič (1994–).

Tajniki: F. Dimec (1946–1956), M. Romih (1957–1964), J. Gologranc (1965–1967), J. Kocman (1968–1970), F. Fridl (1971–1975), O. Knez (1976–1979), M. Renčelj (1984–1985), R. Sajovic (1986–1987), K. Gorjup (1980–1983, 1988–2011), J. Uršič (2011–).

VODSTVO PGD TEHARJE DANES:

UPRAVNI ODBOR

Predsednik:	Ivan Senica
Podpredsednik:	Karl Gorjup
Poveljnik:	Janez Hrvatič
Namestnik poveljnika:	Janez Senica
Podpoveljnik:	Boštjan Žlaus
Tajnica:	Janja Uršič
Blagajnik:	Robert Kvar
Gospodar:	Marjan Vogrinc
Referent za veterane:	Slavko Jezovšek
Referentka za članice:	Janja Uršič
Referentka za mladino:	Tjaša Arčan
Član:	Gašper Poljko
Član:	Martin Majer
Član:	Aleksander Zapušek

NADZORNI ODBOR

Predsednik:	Branko Amon
Član:	Albin Kostrevec
Član:	Branko Uršič

DISCIPLINSKA KOMISIJA

Predsednik:	Emil Amon
Član:	Robert Zapušek
Član:	Dragica Tofant Jančič

Častni član	g. Miran Sajovic